

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Tidpunkt:

Torsdag den 2 februari 2017, kl. 18.00

Lokal:

Bolinderssalen, Hantverkargatan 2 L

Justeras:

Lindhagensgatan 76, 2017-02-06

Arvid Vikman (S)
Ordförande

Maria Johansson (L)
Justerare

Christin Bjuggren
Sekreterare

Ordförande	Arvid Vikman (S)
Vice ordförande	Maria Johansson (L)
Närvarande ledamöter	Mårten Svensson Risdal (S) Gunnel Horm (S) Dinka Jasarevic (S) Anders Ödmark (MP) Tomas Ammitzböll (MP) Reijo Kittilä (V) Joel Laurén (M) Christer H. Sjöblom (M) Ian Dickson Lauritzen (M) Lars Lundqvist (L)
Tjänstgörande ersättare	Börje Häggman (M)
Ersättare	Tobias Ekblom (S) Anna Eklund (S) Elisabet Wallgren (MP) Margareta Yman Nederdal (MP) Marie-Louise Siverstrand (V) Lou-Ann Wejke-Norberg (M) Charlotte Helmersson (M) Stefan Lindberg (L) Emil Öberg (KD)
I tjänsten närvarande	Maria Laxvik stadsdelsdirektör (föredragande), Inger Widén Cederberg, Lena Forsberg (t.o.m. § 17), Lena Slotte, Lisa Maidell (t.o.m. § 17), Snorre Berglund (t.o.m. § 17), Pål Tennek (t.o.m. § 17), Helena Åkerlind (t.o.m. § 17) samt Christin Bjuggren.
Personal- företrädare	Anna Bäck, Lärarförbundet, Peter Olsson, Kommunal (t.o.m. § 17)

Tema för sammanträdet var verksamhetsberättelse 2016.

§ 1 Val av justerare samt anmälan av protokollsjustering

Anmäldes att protokoll från stadsdelsnämndens sammanträde den 19 januari 2017 hade justerats den 23 januari 2017. Ordförande tillkännagav att dagens protokoll skulle justeras den 6 februari 2017. Maria Johansson utsågs att jämte ordföranden justera protokollet.

§ 2 Anmälan av medborgarförslag

Stadsdelsnämndens beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutar enligt förvaltningens förslag angående inkomna medborgarförslag:

1. Medborgarförslag om upplyst ek på Lilla Essingen, dnr 1.2.4.-015-2017.

Stadsdelsnämndens beslut: Medborgarförslaget överlämnas till stadsdelsförvaltningens parkmiljöavdelning för beredning.

§ 3 Utegym på Stora Essingen – svar på medborgarförslag

Stadsdelsnämndens beslut

Stadsdelsnämnden återremitterar ärendet för fortsatt beredning.

Förslag till beslut

Ordföranden föreslog att stadsdelsnämnden skulle återremittera ärendet för att fortsätta att utreda förslaget utifrån de synpunkter som har lämnats.

Beslutsgång

Ordföranden fann att stadsdelsnämnden hade beslutat att återremittera ärendet.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2017, dnr 1.2.4.-581-2016.

Förslagsställaren föreslår ett antal platser på ön som skulle passa för att utrustas med redskap för uteträning, bl.a. Aluddsparken, Essinge strandstig och Oxhålsbadet.

§ 4 Verksamhetsberättelse 2016 för Kungsholmens stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämndens beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner verksamhetsberättelsen för 2016 och överlämnar den till kommunfullmäktige.
2. Stadsdelsnämnden begär att ej förbrukade parkinvesteringsmedel om 2,0 mnkr ombudgeteras.
3. Stadsdelsnämnden fastställer förändringar av resultatenheter enligt detta tjänsteutlåtande (se Uppföljning av ekonomi och särskilda satsningar).
4. Stadsdelsnämnden begär att ackumulerat netto om 22,4 mnkr avseende resultatenheterna överförs till 2017.
5. Ärendet justeras omedelbart.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 20 januari 2017, dnr 1.2.1.-497-2016.

Särskilda uttalanden

Maria Johansson m.fl. (L) och Joel Laurén m.fl. (M) lämnade följande gemensamma uttalande. Emil Öberg (KD) instämde i uttalandet i form av ersätтарыttrande.

Vi är mycket bekymrade över att nämnden inte uppnår målen inom områdena äldreomsorg och förskola. Inom förskolan sjunker resultaten för lärande och antalet barn per anställd ökar. Pedagogiken på Kungsholmens förskolor ligger nu under stadens genomsnitt. Tyvärr riskerar denna utveckling att förvärras ytterligare på grund av majoritetens beslut att ofinansierat införa rätt till heltid på förskolor, något som ger personalen mer arbete om dagarna – utan att de få mer resurser för fler kollegor. Det är dessutom anmärkningsvärt att de sjunkande resultaten inom pedagogik, som i samtliga indikatorer ligger under kommunfullmäktiges mål, förklaras med att personalen kan ha blivit mer självkritiska. Den rödgrönrosa majoriteten kan inte gömma bristerna i sin förskolepolitik bakom personalen

utan måste börja ta ansvar för att prioritera åtgärder för att lyfta förskolan och förbättra arbetsmiljön. Alliansen prioriterade förskolan under förra mandatperioden vilket resulterade i att barngruppernas storlek minskade. Den negativa utvecklingen sedan dess understryker Kungsholmens behov av ett nytt politiskt ledarskap som prioriterar kärnverksamheter så som förskolan.

Inom äldreomsorgen visar stadens brukarundersökningar för vård- och omsorgsboenden att nöjdheten har minskat på flertalet punkter sedan 2014, en särskilt negativ utveckling syns inom upplevelsen av måltider och den generella nöjdheten med sitt boende. Många upplever dessutom att kontinuiteten i att omges av samma personal är för dålig. Serafen bidrar särskilt till denna situation och det är olyckligt att projektet deltid till heltid har bidragit till att de boende upplevt försämrad kontinuitet. För att skapa trygghet för den enskilde är det av yttersta vikt med kontinuitet i den personal som utför insatser. Trygghet betyder också att veta var man ska vända sig med synpunkter och att ha en överblick över vad som händer i ens vardag. Även på dessa punkter ser vi negativa resultat.

Ordning och reda i ekonomin i stadsdelens verksamheter är en förutsättning för att stärka den kommunala välfärden. Verksamhetsområdet stöd och service till personer med funktionsnedsättning fortsätter redovisa betydande underskott och arbetet med att minska underskottet behöver prioriteras. Även andra verksamheter inom stadsdelen dras med ekonomiska problem, så som hemtjänsten och vård- och omsorgsboendet Serafen. Projektet deltid till heltid har enligt förvaltningen tagit administrativa resurser i anspråk vilket i förlängningen påverkar Serafens resultat. Den ekonomiska utvecklingen inom dessa verksamheter snedvrider konkurrensen och undergräver förtroendet för majoritetens förmåga att klara av styrning, ledning och kostnadskontroll över de verksamheter som bedrivs i egen regi.

**Kungsholmens
stadsdelsförvaltning**
Administrativa avdelningen

Lindhagensgatan 76
Box 49039, 100 28 Stockholm
Telefon 08-508 08 000
Växel 08-508 08 000
stockholm.se

Många kungsholmsbor upplever att stadsdelen har blivit allt mer nedskräpad och att skadegörelse i offentliga miljöer ökar, vilket syns i ökade anmälningar till polisen och staden. Det är viktigt att från stadsdelens sida följa upp hur Kungsholmsborna uppfattar städningen och

renhållningen i stadsmiljön. Sedan 2014 har andelen Kungsholmsbor som uppfattar Stockholm som en ren och välstädad stad minskat och det är viktigt för nämnden att fortsatt följa medborgarnas uppfattning om detta och ha som ambition att återställa förtroendet för stadens förmåga att hålla stadsdelen ren och hel.

Närhet till vatten, parker och natur ger Kungsholmen skönhet och identitet. Det senaste decenniet har nya parker så som Hornsbergs strandpark tillkommit och betydande investeringar genomförts för att göra parkerna tryggare och trivsammare. Det är ett glädjande kvitto på den positiva utvecklingen att arbetet med Kungsholmens parker fått flera utmärkelser så som Sienapriset och nyligen stadens kvalitetsutmärkelse. Det hårda trycket på våra parker ställer samtidigt högre krav på renhållning, underhåll och parkskötsel.

Att kombinera en ekonomi i balans med höga ambitioner i välfärden, utan skattehöjningar som hotar jobben och företagandet, är en svår uppgift. Men den är avgörande om Stockholm ska bli en stad som klarar integrationen av nyanlända och ger kunskap och framtidstro åt växande generationer, utan att urholka vår förmåga att långsiktigt ta ansvar för välfärden.

Joel Laurén m.fl. (M) lämnande följande särskilda uttalande:

Den negativa utvecklingen i Kungsholmens förskolor med sjunkande resultat för personaltäthet och pedagogik måste lyftas. Resultaten ligger under stadens snitt och långt ifrån kommunfullmäktiges mål. För att bryta utvecklingen under 2017 krävs prioritering av förskolan. Tyvärr har den rödgrönrosa majoriteten gett förskolan den lägsta schablonuppräkningsnivån på många år, en nivå som på Kungsholmen inte ens täcker förväntade löneökningar. Kombinerat med den ofinansierade satsningen om rätt till heltid riskerar detta att leda till en stressigare arbetsmiljö för personalen och mindre tid för barnen med pedagoger. Vi ser behov av att dubblera nivån på denna uppräkningsnivå för att möjliggöra nödvändiga satsningar på kvalitetshöjningar i förskolan.

För att lyfta Kungsholmens förskolor föreslår vi därför ett åtgärds paket i tre steg. Som första steg vill vi se ett tillskott av extra stödresurser för att kompensera för den ökade arbetsbelastningen som förslaget om rätt till heltid medför och annars att förslaget dras tillbaka. Ofinansierade utökningar av arbetsbelastning drabbar annars personalen. Som andra steg vill vi se en genomlysning av arbetsmiljön på förskolorna och förslag på hur man kan skapa en attraktivare arbetsmiljö och tydligare karriärvägar och utbildningsmöjligheter för personalen parallellt med jobbet. Därefter vill vi som tredje steg se ett lärandelyft för Kungsholmens förskolor där det tillförs mer resurser till fler pedagoger, förstelärare på förskolorna och vidta åtgärder för attraktivare karriärvägar för förskolepersonalen. För att lyfta förskolan behövs en attraktivare arbetsmiljö och mer tid för barnen med utbildade pedagoger, det kräver ett politiskt ledarskap som prioriterar förskolan.

Det är bekymrande att stadsdelen inte når målen inom äldreomsorgen och att resultaten i brukarundersökningarna faller. Stadens brukarundersökningar för vård- och omsorgsboenden visar att nöjdheten har minskat på flertalet punkter sedan 2014. Många upplever dessutom att kontinuiteten i att omges av samma personal är för dålig. För att skapa trygghet för den enskilde är det av yttersta vikt med kontinuitet i den personal som utför insatser. Vi har därför lagt fram förslag om att skapa starkare incitament för kontinuitet i staden genom att införa en kontinuitetsbonus. Vid organisationsändringar inom äldreomsorgen är det prioriterat att kontinuiteten för de äldre inte rubbas, detta kräver ett starkt och målmedvetet ledarskap som i dag tycks saknas inom flera verksamheter som bedrivs i egen regi. Vi ser även behov av att kontroller och kvalitetsuppföljningar genomförs lika noggrant i äldreomsorgens verksamheter, oavsett om de drivs av fristående aktörer eller i egen regi. Fristående aktörer och hemtjänst kontrolleras idag oftare än verksamheter i egen regi, trots att problemen inom exempelvis Serafen visar på ett behov av att ha en minst lika stark kvalitetskontroll av den egna regin.

stadsdelen. Än mer oroväckande är att majoriteten inte tar denna utveckling på allvar, utan hänvisar istället till att ökningen av klotter beror på fler anmälningar och klottervänligt väder. Avskaffningen av nolltoleransen mot klotter i staden och oviljan att tillföra resurser till sanering så att 24-timmarsgarantin kan upprätthållas har gett negativ effekt på Kungsholmens stadsmiljö. Mot bakgrund av detta är det oansvarigt av majoriteten att driva på för att med skattemedel finansiera kommunala graffittiväggar, vilket riskerar leda till ytterligare eskalering av klotter. Klotter och skadegörelse är oacceptabelt och en större prioritering av detta behövs från staden och polisen kombinerat med åtgärder från stadsdelsnämnden, vilket vi har föreslagit.

Det senaste året har nämnden enligt verksamhetsberättelsen behövt begära extra medel om 3,2 miljoner kronor för särskilda insatser kring arbetet med utsatta EU-medborgare på Kungsholmen. Kostnaderna för 2017 bedömdes av förvaltningen i Verksamhetsplanen öka ytterligare. Konsekvenserna i form av mänskligt lidande, sanitära olägenheter och otrygghet för de utsatta EU-medborgare som ofta lever i ett akut utanförskap är omänskliga, ovärdiga och oacceptabla. Vårt initiativ till en utredning om att upprätta en lokal lägesbild över tiggeriets konsekvenser på Kungsholmen kommer att ge en samlad kartläggning av hur situationen ser ut lokalt. Det är ett första steg för att kunna ge bättre förutsättningar till fler åtgärder och insatser med målsättningen att långsiktigt kunna uppnå en nollvision över utsatta EU-medborgare som lever i boställningar i stadsdelen och försörjer sig genom tiggeri på gator.

Maria Johansson m.fl. (L) lämnade följande särskilda uttalande:

Ett Stockholm där alla har möjlighet att förverkliga sin potential och där framtida generationer växer upp med jämlika livschanser kräver välfärd i världsklass. Tyvärr misslyckas den rödgrönrosa majoriteten med att finansiera kärnverksamheter som förskola, äldreomsorg och socialtjänst. Det ekonomiska läget i många stadsdelar är ansträngt.

Barngruppernas storlek i förskolan riskerar att öka på grund av de nya reglerna om rätt till heltid. Hemtjänsten går med underskott i snart sagt varje del av staden. Och kvaliteten i insatserna för personer med funktionsnedsättning hotas av stadens och regeringens låga uppräknings. Trots att majoriteten har höjt skatten har man svårt att få pengarna att räcka till.

Här på Kungsholmen kan vi se att vi når årsmålet när det gäller indikatorn Normer och värderingar och att vi dessutom ligger över stadens genomsnittliga resultat, vilket är mycket glädjande. Samtidigt oroas vi av att målen om lärande inte uppnås. Det är fortfarande svårt att rekrytera förskollärare och vi ser allvarligt på att andelen förskollärare minskat under hösten.

Inte minst mottagandet av nyanlända är en prioriterad uppgift för nämnden. Stadsrevisorerna har pekat på allvarliga brister i stadens mottagande som måste tas på stort allvar. I grunden måste situationen i socialtjänsten förbättras genom en minskad personalomsättning och bättre villkor för socialsekreterare.

Trots de ekonomiska utmaningarna gör stadsdelsnämndens personal ett mycket gott arbete och förtjänar allt beröm för sina ansträngningar att få verksamheten att gå runt.

Det ansträngda ekonomiska läget ställer stora krav på stadsdelsnämnden att prioritera. Mindre angelägna satsningar och projekt måste få stå tillbaka för att värna kärnverksamheterna. Tyvärr har majoriteten visat sig ha svårt att göra sådana prioriteringar. Symbolprojekt och perifera satsningar har tillåtits tränga ut insatser som gör verklig skillnad för de barn, vuxna och äldre som behöver hjälp från staden.

Vi ser också hur valfriheten har tryckts tillbaka genom att välfungerande verksamheter återkommunaliserats av ideologiska skäl. Trots att vänstermajoriteten talar om att kvalitet ska vara den vägledande faktorn ser vi ofta hur kvalitet inte är en faktor i upphandlingsbeslut, utan att driftsform är det enda som styr. Samtidigt sprider regeringen stor osäkerhet genom Valfärdsutredningens förslag om vinstförbud, vilket skulle få oöverskådliga konsekvenser för välfärdssektorn i Stockholm. Vi har på Kungsholmen, i jämförelse med andra stadsdelar, hittills varit förskonade från återkommunalisering "med

automatik", men den senaste tiden ser vi hur återtagande i egen regi allt oftare kommer upp på bordet.

Att kombinera en ekonomi i balans med höga ambitioner i välfärden, utan skatthöjningar som hotar jobben och företagandet, är en svår uppgift. Men den är avgörande om Stockholm ska bli en stad som klarar integrationen av nyanlända och ger kunskap och framtidstro åt växande generationer, utan att urholka vår förmåga att långsiktigt ta ansvar för välfärden.

De två senaste åren har visat att Stockholm är betjänt av ett nytt och liberalt ledarskap som ger varje stockholmare större resurser att forma sitt eget liv.

§ 5 Rapportering av ej verkställda beslut enligt SoL och LSS

Stadsdelsnämndens beslut

Stadsdelsnämnden godkänner rapporteringen och lägger den till handlingarna.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2017, dnr 1.4.-017-2017.

Stadsdelsnämnden ska kvartalsvis rapportera gynnande beslut enligt socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) som inte har verkställts inom tre månader från datum för beslut, eller där verkställigheten har avbrutits.

Denna rapportering avser 7 beslut enligt SoL inom äldreomsorg samt 12 beslut enligt LSS och 1 beslut enligt SoL inom omsorg om personer med funktionsnedsättning. Rapporteringen avser kvartal 4 2016 och rapporteras till IVO samt stadens äldreförvaltning, socialförvaltning och revisionskontor.

§ 6 Utseende av utanordnare, fullmaktsgivare och firmatecknare vid Kungsholmens stadsdelsnämnd

Stadsdelsnämndens beslut

1. Nämnden utser Maria Laxvik till utanordnare, firmatecknare och fullmaktsgivare för Kungsholmens stadsdelsnämnd.
2. Nämnden utser förvaltningschefen för serviceförvaltningen, Christer Edfeldt, till utanordnare för Kungsholmens stadsdelsnämnd.
3. Nämnden utser Snorre Berglund till firmatecknare och fullmaktsgivare för Kungsholmens stadsdelsnämnd.
4. Tidigare beslut och utanordnare, fullmaktsgivare och firmatecknare upphör att gälla.
5. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 16 januari 2017, dnr 1.1.-030-2017.

Enligt Stockholm stads regler för ekonomisk förvaltning, 3 kap 5 §, ska varje nämnd utse utanordnare med rätt att på nämndens vägnar beordra utbetalning av pengar. Nämnden ska ge denna befogenhet till förvaltningschefen samt till förvaltningschefen för serviceförvaltningen.

Förvaltningschefen ska utse ett lämpligt antal ställföreträdare med samma befogenhet som utanordnare. Rätten att begära utbetalning av pengar ska ges till namngivna personer. Stadsdelsnämnden har även rätt att bemyndiga representant för förvaltningen, rätt att företräda nämnden och teckna dess firma och fullmakter.

§ 7 Snöröjning – svar på skrivelse från Liberalerna

Stadsdelsnämndens beslut

Skrivelsen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2017, dnr 1.1.-538-2016.

Förvaltningens bedömning är att de prioriteringsprinciper som gäller för snöröjning och halkbekämpning är adekvata. Enligt förvaltningens kontroll och uppföljning av snöröjningen i parkerna vid snöfallet i november, uppfylldes målen i huvudsak. För gator, torg, cykelbanor och trottoarer är trafikkontorets egen bedömning att det är rutinerna för genomförandet av snöröjningen som behöver förbättras snarare än att förändra prioriteringsprinciperna.

§ 8 Snöröjning och halkbekämpning – svar på skrivelse från Moderaterna

Stadsdelsnämndens beslut

Skrivelsen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 10 januari 2017, dnr 1.1.-539-2016.

Förvaltningens bedömning är att de prioriteringsprinciper som gäller för snöröjning och halkbekämpning är adekvata. Enligt förvaltningens kontroll och uppföljning av snöröjningen i parkerna vid snöfallet i november, uppfylldes målen i huvudsak. För gator, torg, cykelbanor och trottoarer är trafikkontorets egen bedömning att det är rutinerna för genomförandet av snöröjningen som behöver förbättras snarare än att förändra prioriteringsprinciperna.

§ 9 Bedömningar av insatser – svar på skrivelse

Stadsdelsnämndens beslut

Skrivelsen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2017, dnr 1.1.-491-2016.

Förvaltningen redovisar efterfrågade uppgifter för åren 2014, 2015 och 2016. Antalet ansökningar gällande båda insatserna ökade mellan år 2014 och 2015 för att sedan minska år 2016. Antalet avslagsbeslut och antalet beslut som överklagats till Förvaltningsrätten har ökat under åren förutom gällande insatsen ledsagarservice där antalet avslag och antalet överklagade beslut har minskat något sedan 2015.

Särskilt uttalande

Maria Johansson m.fl. (L) och Joel Laurén m.fl. (M) lämnade följande gemensamma uttalande. Emil Öberg (KD) instämde i uttalandet i form av ersättaryttrande.

Vi till tacka förvaltningen för genomgången av ansökningar, beviljanden och avslag när det gäller insatser inom LSS för Kungsholmen de senaste tre åren. Det är värdefullt och viktigt för att kunna titta vidare på kungsholmsbornas behov och vilka åtgärder som kan behöva vidtas, att få svart på vitt om hur det sett ut. Utifrån förvaltningens redogörelse kan vi konstatera att andelen bifallna ansökningar både gällande kontaktperson och ledsagarservice har minskat betydande sedan 2014 och att antalet beslut som överprövas av rättslig instans ökat.

Sedan länge är det känt att män vanligtvis tilldelas fler hemtjänststimmar och assistanstimmar än kvinnor. Detta har börjat uppmärksammas alltmer och LSS-utredningen har i sina direktiv ett uppdrag att titta på vad den ojämna könsfördelningen kan bero på. För att hitta sådana tendenser och för att kunna säkerställa en jämställd

tilldelning utifrån individens behov är det värdefullt att stadsdelen presenterar sin statistik könsuppdelat .

För oss kvarstår en rad frågeställningar gällande skälen till avslag, den betydande skillnaden i andelen bifallna fall mellan 2014 och 2016 och skälen som rätten har anfört i de fall där nämndens beslut helt eller delvis har överprövats.

Vi lägger ikväll ytterligare en skrivelse med frågor för konkretisering.

§ 10 Besparingar vad gäller stöd till personer med funktionsnedsättning – svar på skrivelse

Stadsdelsnämndens beslut

Skrivelsen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 13 januari 2017, dnr 1.1.-492-2016.

Den generella effektiviseringen från staden har enligt förvaltningen inte någon större påverkan på förvaltningens budget. Den summa som Kungsholmens stadsdelsförvaltning tilldelades i år påverkades inte av effektiviseringen då anslaget höjdes med 1,3 procent. Dock förutsätter rådande budget för verksamhetsområdet att förvaltningen fortsätter att systematiskt arbeta med åtgärder. Förvaltningen anser inte att kvaliteten kommer att påverkas.

§ 11 Skrivelse om plats för förskolepaviljong på Stora Essingen – svar på skrivelse

Stadsdelsnämndens beslut

Skrivelsen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 5 januari 2017, dnr 1.1.-445-2016.

Förvaltningen har undersökt ett antal platser på Stora Essingen där det kan finnas möjlighet att uppföra en tillfällig eller permanent förskola.

Särskilt uttalande

Maria Johansson m.fl. (L) och Joel Laurén m.fl. (M) lämnade följande gemensamma uttalande. Emil Öberg (KD) instämde i uttalandet i form av ersättaryttrande.

Det är mycket glädjande att förvaltningen i sitt svar redovisar att det bedöms finnas förutsättningar att bygga en ny förskolepaviljong på Stora Essingen.

Den krisartade situation som har uppstått med brist på tillgång till förskoleplatser på Essingeöarna har fått betydande negativa konsekvenser för barn, föräldrar och personal. I den situationen anser vi att staden har en skyldighet att vända på varje sten och prioritera arbetet med att hitta ny plats för en tillfällig eller permanent förskola.

Det är uppenbart att det fanns goda skäl till vårt ifrågasättande av de kortfattade svar som nämnden fått från exploateringskontoret kring förutsättningarna att etablera en ny förskola vid naturtomten Essingeringen/Källbergsvägen/Junohällsvägen eftersom att det nu visar sig vara genomförbart. Vi ser fram emot ett skyndsamt arbete med att få en ny förskola på plats

så att situationen för barn och föräldrar på Essingeöarna kan förbättras.

§ 12 Motion om att förbättra barnens säkerhet på förskolorna i Stockholms stad – svar på remiss från kommunstyrelsen

Stadsdelsnämndens beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 5 januari 2017, dnr 1.5.1.-516-2016.

Förvaltningen är medveten om den olycksrisk som finns för barn i det vardagliga livet. Chefer och personal inom förskolan har ett stort ansvar att se till att barnen har en säker miljö att vistas i. Samtliga förskolor har idag regelbunden utbildning i hjärt- och lungräddning. Utbildningen sker återkommande var 18–24 månad.

I nämndens verksamhetsplan för 2017 finns även en aktivitet från kommunfullmäktige där utbildningsnämnden i samarbete med stadsdelsnämnderna ska ta fram centrala riktlinjer för barnsäkerhet i stadens förskoleverksamhet. Förvaltningen är positivt inställd till motionens förslag om ett krav från staden centralt att regelbunden och systematisk utbildning i hjärt- och lungräddning (HLR) och olycks- och riskhantering ska vara obligatorisk för personal inom förskolan.

§ 13 Förslag till ny översiktsplan för Stockholm – svar på remiss från stadsbyggnadskontoret

Stadsdelsnämndens beslut

1. Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 20 december 2016, dnr 1.5.3.-534-2016.

Förvaltningen anser att översiktsplanen behöver ge tydligare vägledning i det fortsatta planeringsarbetet, tydligare tillvarata barnperspektivet samt tydliggöra var grönytor särskilt ska värnas och gröna samband stärkas.

Förslag till beslut

Ordförande Arvid Vikman m.fl. (S), Anders Ödmark m.fl. (MP) och Reijo Kittilä (V) föreslog att nämnden skulle besluta enligt förvaltningens förslag.

Joel Laurén m.fl. (M) föreslog att stadsdelsnämnden skulle besluta enligt ett förslag från Moderaterna.

Beslutsgång

Ordföranden ställde förslagen mot varandra och fann att stadsdelsnämnden hade beslutat enligt förvaltningens förslag.

Reservation

Joel Laurén m.fl. (M) reserverade sig mot beslutet med hänvisning till Moderaternas förslag:

Förslaget till en ny översiktsplan för Stockholm har i stora drag en bra inriktning. Mycket av det som nämns i samrådsförslaget är frågor som Moderaterna länge drivit. Avvägningen att en stor andel av regionens kommande bostadsbyggande bör ske i Stockholms stad, med god tillgång till kollektivtrafik och annan samhällsservice är vi mycket positiva till.

Det är positivt att Stockholm växer och översiktsplanen behöver tydligare markera hur staden bör växa för att göra plats för fler samtidigt som gröna och blåa värden värnas och utvecklas. Därför hade vi önskat att översiktsplanen innehöll mer om hur höga hus och tät bebyggelse effektivt sparar grönområden och möjliggör för nya grönområden att anläggas. Vi vill även poängtera och synliggöra att det i översiktsplanen helt saknas ambitioner på fler miljöprofils eller miljöpetsområden i Stockholm, vilket vi ställer oss kritiska till.

Att bygga staden inifrån och ut med fokus på tät, varierad bebyggelse i kollektivtrafikhöga lägen är stadsbyggnadsprinciper vi länge arbetat för och det är därför glädjande att det återfinns i samrådsförslaget. Översiktsplanen bör innehålla en tydligare inriktning vad gäller att hålla hög exploateringsgrad i kollektivtrafikhöga lägen. Detta ska också ses i ljuset av att det i den nya översiktsplanen blir svårt för stadens förvaltningar och bolag att hitta vägledning för hur prioriteringar och avvägningar ska göras vad gäller rekreativa och ekologiska gröna värden.

Kungsholmens täta bebyggelse och rika serviceutbud i kombination med närheten till vatten, parker och natur ger stadsdelen skönhet och identitet. Stadsdelens parker och grönområden erbjuder kungsholmsborna naturliga platser för avkoppling, spontanidrott och rekreation samtidigt som de lockar besökare från hela länet. I en framtida stadsutveckling måste Kungsholmens bidrag till bostadsförsörjningen kombineras med förädling och utveckling av grönytor med fler kvaliteter för kungsholmsborna och tillresta stockholmare från andra stadsdelar att kunna nyttja. Vi delar förvaltningens synpunkter om att det är viktigt att planerade förskolor

ges adekvata gårdar och att det finns en närhet till naturområden, då detta har varit en brist i bland annat västra Kungsholmen.

Kungsholmen ska bidra till bostadsförsörjningen i Stockholm och vi ställer oss därför positiva till hög exploatering och utveckling av den stadsmässiga strukturen i den framtida utvecklingen av Marieberg. För att kunna tillföra fler bostäder och arbetsplatser på Kungsholmen ser vi positivt på möjligheten att utreda förutsättningarna för viss bebyggelse längs Rålambshovsledens norra kant. Det är samtidigt av stor vikt att en exploatering i området inte går ut över de värdefulla och mycket uppskattade grönyrtorna vid Rålambhovsparken.

Vi delar översiktsplanens synpunkt om att området Fridhemsplan och Fleminggatan-S:t Eriksgatan behöver stärkas. Området är idag en plats som upplevs otrygg och som mer har karaktären av att vara en genomfart för trafik än en mötesplats för människor. I det fortsatta arbetet med området bör trafiksituationen ses över och möjligheten att tillföra gröna värden och fler funktioner på gatorna så som uteserveringar ses över.

Stockholm är en av Europas snabbast växande städer, och behovet av fler bostäder är överhängande, såväl nu som under överskådlig framtid. En sammanhållen planering är helt nödvändig. Lika nödvändigt är det att de ekonomiska kalkylerna går ihop. En koppling till stadens investeringsstrategi saknas i förslaget till översiktsplanen, detta måste läggas för att det ska bli tydligt hur vägvalen påverkar stadens långsiktiga behov av investeringar.

När det gäller områdesplanering som nämns i översiktsplanen finns det många miljömässiga fördelar och stora möjligheter för förvaltningarna att samarbeta bättre. I det avseendet instämmer vi med remissinstansernas synpunkter att många miljöfrågor som exempelvis dagvattenhantering och grönstruktur förutsätter planering över större områden.

Glädjande är även att översiktsplanen föreslår en omvandling av flera trafikleder i Stockholm till stadsboulevarder. Att omvandla breda trafikleder till stadsgator är dock inte helt okomplicerat, och hanteringen av farligt gods är en av de frågor som behöver utredas närmare. En utredning kring planering och exploatering av dessa trafikleder bör ske snarast, och inte på sikt som översiktsplanen föreslår. Detsamma gäller för överdäckningar av trafikleder. Vi menar å andra sidan att det är ett konstruktivt sätt att utnyttja så mycket utrymme som möjligt för att bygga ihop staden där järnväg, spår eller vägar separerar områden. En överdäckning av Essingeleden skulle som förvaltningen poängterar medföra kraftigt utökad bostadspotential och innebära avsevärda förbättringar för miljön och stadslivet på Kungsholmen. Det är dock avgörande att ett sådant kostsamt och omfattande projekt är ekonomiskt hållbart.

Stockholms luftkvalitet är redan idag ett stort problem. Och utformar vi inte staden på rätt sätt riskerar problemet bara att bli större. Utöver att vara en oerhört viktig del för Stockholmarens välbefinnande, är luftkvaliteten i staden även viktig för att kunna bygga nya bostäder. På vissa platser i staden har vi sett att planerat bostadsbyggandet har stoppats på grund av den dåliga luftkvaliteten. Detta är såklart inte hållbart i en stad som växer i rekordtakt. Därför vill vi att regeringen ger Stockholm de verktyg som behövs för att möta problemen. Ett lokalt beslutsfattande över trängselskatten skulle kunna vara ett steg på vägen. I väntan på detta bör Stockholm ges möjligheten att införa särskilda miljözoner där luften är som sämst. Det är dock viktigt att en sådan möjlighet först föregås av noggranna lokala utredningar och att kostnaderna tydligt kan motiveras av miljö- och hälsoskäl.

Särskilt uttalande

Maria Johansson m.fl. (L) lämnande följande särskilda uttalande:

**Kungsholmens
stadsdelsförvaltning**
Administrativa avdelningen

Lindhagensgatan 76
Box 49039, 100 28 Stockholm
Telefon 08-508 08 000
Växel 08-508 08 000
stockholm.se

Förslaget till en ny Översiktplan (ÖP) för Stockholm är i huvudsak väl utformat. Mycket av det som nämns i samrådsförslaget är frågor som Liberalerna och Alliansen länge drivit. Med det sagt har vi ett antal

---

synpunkter som vi anser att en ny Översiktsplan tydligare borde förhålla sig till.

Innan vi går in på övergripande synpunkter vill vi när det gäller Kungsholmen specifikt framhålla vikten av att vårda våra unika parker och strandområden. Vi vill också påtala hur viktigt det är att värna de skilda arkitektoniska stilarna, med modern stil i nordvästra delen av Kungsholmen och mer klassisk arkitektur i övrigt.

Liberalerna är ett parti som tar ansvar för ett kraftfullt byggande i Stockholm, och det råder inga tvivel om att vi måste bygga mycket under en lång tid framöver, men om man vill bygga mycket måste man också bygga bra. Risken med att bygga väldigt många bostäder på en gång är nämligen att viktiga projekt slutar på ett stadsbyggnadsmässigt dåligt sätt. Ett exempel på detta är miljonprogrammets byggboom.

Liberalerna anser därför att det är viktigt att Stockholms fortsatta planering sker utefter en områdesplanering. Goda lokala områdesplaner, som noga analyserat det aktuella områdets landskapsmässiga och kulturhistoriska förutsättningar och som på ett strukturerat och inkluderande sätt tagit till sig lokalbefolkningens kunskap om att leva i området, ger rätt förutsättningar för en stadsutveckling som håller i minst hundra år. Områdesplaner är ett annat sätt att planera nybyggnation än de förtätningar som ofta skett utan en genomtänkt strategi i många av våra ytterstadsdelar. De utgör en god grund för att göra större, mindre detaljerade detaljplaner. Den största fördelen med områdesplanerna är att de ger goda förutsättningar för att planera in all samhällelig infrastruktur så som skolor, förskolor, äldreboende och idrottsytor i takt med att staden växer. Översiktsplanen behöver bli tydligare i vad som är prioriterat i de olika områdena. Tex genom att ange hur Arkitektur Stockholm och Stockholms byggnadsordning ska nyttjas i dessa områden. Ett konkret exempel på när ÖP behöver ge vägledning för stadsutvecklingen är i fallet av trädgårdsstädernas av/utveckling -som pågår utan någon genomtänkt strategi.

En attraktiv, spännande och levande stadsmiljö handlar nämligen inte om enskilda byggnader utan om samspelet mellan alla de byggnaderna som tillsammans utgör staden. Stockholm ska växa genom att vi bygger vidare på det som fungerar – det som skapar en tät, levande, grön och attraktiv stad. Innerstadens täta kvartersstruktur ska kompletteras, bland annat med fler bostäder i cityområdet, och tillåtas att växa utanför tullarna. Ytterstaden områden behöver bli tätare och mer funktionsblandade för att därmed förbättra underlaget för kaféer, restauranger, andra kommersiella lokaler, samhällsservice samt utbyggd kollektivtrafik. Med en genomtänkt planering kan ytterstaden förtätas på ett sätt som skapar många nya bostäder och arbetsplatser, samtidigt som ytterstadsområdenas karaktär och gröna värden beaktas.

I dag pendlar många från söderort och västerort till norrort eller city där arbetsplatserna finns. En hållbar stadsutveckling innebär att fler attraktiva arbetsplatser, exempelvis i form av nya kontorsfastigheter, också måste skapas i de områden där sådana saknas samtidigt som det byggs fler bostäder. Ett sådant område skulle kunna vara Gullmarsplan-Globen där utrymme finns för både fler bostäder och arbetsplatser. Stockholms stad måste också fortsätta med att flytta ut förvaltningar och bolag till ytterstaden. En levande och välfungerande stad förutsätter att alla stadsdelar har en bra blandning av bostäder och arbetsplatser. Genom att flytta ut stadens verksamheter minskar lokalkostnaderna och underlaget för service och verksamheter ökar i ytterstadens stadsdelar. Det blir också möjligt att omvandla tomställda lokaler i innerstaden till bostäder.

Stadens bostadsbyggande måste också planeras för att möta alla stockholmarnas olika behov. Stadens utveckling ska därför vägledas av målsättningen om en god blandning av upplåtelseformer i hela staden, inbegripandes hyresrätter, bostadsrätter, ägarlägenheter, studentbostäder, småhus, radhus och villor. Det betyder att staden i områden som domineras av bostadsrätter ska verka för att det byggs fler hyresrätter, och vice versa verka för att det i områden som domineras av hyresrätter byggs fler bostadsrätter. Vi ser en oroande utveckling av miljonprogramliknande strukturer, t ex när

Stockholmshus placeras i stora områden, t ex i Tensta, Farsta/Larsboda, Solberga.

En bygga en tätare stad borgar även för en hållbar stad. Genom att ha sina funktioner samlade kan staden göra ett rikt och varierat utbud tillgängligt för alla. Här finns bra underlag för kollektivtrafik, goda förutsättningar för hög energieffektivitet och dessutom tar man delvis redan använd mark i anspråk när man bygger nytt. När Stockholm växer kommer dock vissa grönområden behöva tas i anspråk för nya bostäder, arbetsplatser, service och infrastruktur. Dagens gröna struktur kommer att förändras, inte minst i ytterstaden. Det ställer höga krav på en genomtänkt planering och att man tar vara på möjligheter att utveckla och förbättra parker och naturområden, så att de kan möta framtidens behov. Stadens naturreservat ska respekteras.

Stadsutvecklingen och planeringen av kollektivtrafik måste vidare i högre grad samverka. När nya stadsutvecklingsområden byggs är det av stor vikt att staden tidigt involverar landstingets trafiknämnd, så att ny kollektivtrafik redan kan finnas på plats när människor flyttar in. Och när vi bygger i redan befintliga bostads- och arbetsområden är det av stor vikt att bebyggelsen, i högsta möjliga mån, lokaliseras till lägen med bra kollektivtrafik. Samarbetet mellan staden och landstinget bör därför både stärkas och utvecklas på detta område.

En tät stad förbättrar även förutsättningarna för den levande staden. En funktionsblandad bebyggelse med bostäder, arbetsplatser, handel och kultur ger en attraktiv stadsmiljö och befolkningstätheten ser till att verksamheterna går runt. Vad det gäller stadsmiljön måste ambitionen vara att skapa attraktiva och varierande boendemiljöer i hela staden, med närhet till torg, parker, levande gatustråk och samhällsservice.

och kollektivtrafikförbindelser mellan stadsdelarna. Fler stadsdelar bör även byggas ihop i syfte att öka tillgängligheten, tryggheten, den sociala integrationen, det naturliga flödet och det ekonomiska utbytet mellan områdena. När områden växer samman erbjuds även möjligheterna till att skapa nya attraktiva stadsmiljöer och offentliga rum.

Med miljonprogramområdenas sovande struktur och brist på stadsgator följer en känsla av otrygghet när det blir mörkt. Att bygga en tätare stad innebär också att Stockholm blir tryggare. Det är vidare viktigt med ett tydligt jämställdhetsperspektiv i stadens trygghetsarbete, inte minst när det gäller utomhusmiljön. Varken kvinnor eller män ska känna otrygghet eller rädsla för att utsättas för brott. Detta måste beaktas vid utformningen av våra gemensamma miljöer.

Staden behöver också bli bättre på att se till att även sådan infrastruktur som inte utgörs av gator, spår, bostäder, arbetsplatser och kommersiella lokaler byggs ut för att klara av framtida behov. Det rör sig exempelvis om ytor för spontanidrott, idrottshallar, bibliotek, förskolor, skolor och parker. Vi kan inte enbart bygga bostäder, vi måste bygga stad. I dag fungerar inte planeringen av dessa funktioner, översiktsplanen måste därför bli mera konkret i dessa avseenden.

Stockholm är en av världens vackraste städer. Här finns unika värden i den genom århundraden framväxta stadsmiljön och samspelet mellan vattnet och stadens höjder är en oundgänglig del i det som gör Stockholm så vacker och trivsamt. Stockholms vatten och grönska hör till de mest älskade värdena hos dem som bor i staden. Det ska vi vara rädda om. Kulturmiljöerna har en stark ställning i många stockholmares medvetande och bidrar starkt till stadens attraktivitet.

hur de arkitektoniska värdena i omgivande bebyggelse påverkas och hur det nya huset påverkar områdets karaktär.

Vattnet och de naturliga höjdskillnaderna utgör en stor del av stadens själ. Utblickarna över de historiska delarna av staden får inte byggas för. Med god arkitektonisk utformning vill vi bygga högt där det passar och fungerar, men vi måste samtidigt inse att det varken är effektivt, lämpligt eller önskvärt överallt. Vi anser därför att Stockholms byggnadsordning och Arkitektur Stockholm ska få en högre status i kommande Översiktsplan än i samrådshandlingen.

Att bygga stad är i högsta grad en kvalitetsfråga. Förutom att utveckla staden och investera i framtiden kan nyproduktionen användas som verktyg för att korrigera tidigare misstag. Används den på fel sätt skapar vi istället nya. När vi planerar och bygger nytt har vi alla möjligheter att bidra till delaktighet och självständighet, för alla oavsett funktionsförmåga, genom att genomtänkt och strukturerat tillförsäkra tillgänglighet och användbarhet

En genomtänkt stadsutvecklingsstrategi möter därför det ständigt ökande behovet av bostäder, arbetsplatser och infrastruktur samtidigt som den alltid har för ögonen behovet av att vi bygger en långsiktigt hållbar, tillgänglig och användbar, levande, attraktiv och trivsamt stad. Riskerna är annars att vi bygger miljöer som i framtiden kan visa sig vara både oattraktiva, ineffektiva, otrygga, exkluderande och utestängande samt oekonomiska. Det gynnar ingen, allra minst stockholmarna. Detta måste även Översiktsplanen ta fasta på.

Ersättaryttrande

Emil Öberg (KD) lämnade följande ersättaryttrande:

Översiktsplanen är nu ute på remiss och vi i Kungsholmens stadsdelsnämnd har fått chansen att ge vår syn på denna innan den ska bearbetas hos stadsbyggnadskontoret. Processen för detta arbete är gedigen och kommer att pågå under lång tid där också en politisk referensgrupp ska tillsättas. Under denna tid

ska också våra politiska partier ha våra interna processer. Först under våren 2018 ska kommunfullmäktige fatta beslut i frågan.

Av denna anledning vill vi i Kristdemokraterna lyfta frågan att vi så här tidigt i processen, som parti, ännu inte tagit ställning till det utskickade samrådsförslaget. Redan nu kan vi dock säga att det är mycket viktigt att planen ska kunna användas som ett stöd för att bygga ihop staden, länka samman stadsdelar, öka stadsmässigheten i våra förorter samt bygga en stad som är trygg, skapar fler mötesplatser och ger en ökad täthet. Trots att Stockholm är Sveriges huvudstad är bristen på stad påfallande i stora delar av kommunen. Översiktsplanen ska vidare uppmuntra till god och mänsklig arkitektur, till utvecklade grönområden samt överdäckningar av vägar och spår. Med det sagt tycker jag att förvaltningen har gett ett bra svar på remissen och man lyfter flera av de punkter som vi i Kristdemokraterna vill skicka med redan i detta tidiga skede.

§ 14 Uppdragsbeskrivningar för verksamheter i egen regi inom området funktionsnedsättning och socialpsykiatri – svar på remiss från kommunstyrelsen

Stadsdelsnämndens beslut

Remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ärendet

Stadsdelsförvaltningen hade redovisat ärendet i ett tjänsteutlåtande daterat den 30 november 2016, dnr 1.5.1.-523-2016.

Förvaltningen gör bedömningen att uppdragsbeskrivningarna kommer att bidra till mer likvärdiga verksamheter och en ökad likställighet mellan stadsdelsförvaltningarna i staden.

§ 15 Anmälningssärenden

- Samverkansöverenskommelse Kungsholmen, Norrmalm och Östermalm – tillsyn av tobaks- och folkölsförsäljning samt handläggning av serveringstillstånd, dnr: 1.1.-022-2017.
- Anmälan av Länsstyrelsens beslut i ärende om granskning av tillsyn enligt tobakslagen (1993:581) och alkohollagen (2010:1622), dnr: 1.2.5.-505-2016.
- Anmälan av Arbetsmiljöverkets inspektionsmeddelande - resultat av inspektion av socialsekreterarnas arbetsmiljö, dnr: 1.2.5.-026-2017.
- Anmälan av balanslista över inkomna och upprättade ärenden.
- Anmälan av inkommen remiss – Principer och metoder för uppföljning och styrning inom äldreomsorgen, dnr 1.5.1.-012-2017.
- Anmälan av inkommen remiss – Kommissionen för hållbart Stockholm – Lägesrapport av hållbarhetskommisionens arbete, dnr 1.5.1.-023-2017.
- Anmälan av inkommen remiss – Skolbiblioteksplan för Stockholms skolor och förskolor 2017-2020, dnr 1.5.1.-028-2017.

§ 16 Anmälan av protokoll

- Anmälan av protokoll från sammanträde med rådet för funktionshinderfrågor, 2017-01-26.
- Anmälan av protokoll från sammanträde med pensionärsrådet, 2017-01-30.
- Anmälan av protokoll från förvaltningsgruppens sammanträde, 2017-01-12.

§ 17 Stadsdelsnämndens frågor, skrivelser och rapporter

- Skrivelse från Joel Laurén m.fl. (M), Maria Johansson m.fl. (L) med anledning av svar på skrivelse om bedömningar enligt LSS. Emil Öberg (KD) instämde i skrivelsen i form av ersättaryttrande. Skrivelsen överlämnades till förvaltningen för beredning, dnr 1.1.-060-2017.
- Skrivelse från Maria Johansson m.fl. (L) med förslag till förändringar i delegationsförteckningen. Skrivelsen överlämnades till förvaltningen för beredning, dnr 1.1.-061-2017.